

Žaibas renkasi lengviausią kelią

Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento duomenimis (PAGD), šiais metais dėl žaibo iškvos jau kilo 34 gaisrai (2018 metais dėl žaibo iškvos kilo 49 gaisrai), laimei, žmonių aukų pavyko išvengti.

VZ Edita SIAVRIS
Žurnalistė

PAGD Valstybinės priešgaisrinės priežiūros valdybos Valstybinės priešgaisrinės priežiūros organizavimo skyriaus viršininkas **Aurimas Gudžiauskas** aiškina, kad egzistuoja ryšys tarp vietovės ir žaibo.

Nustatyta, kad dažniau žaibuoja vietovėse, kur yra drėgnis ir šiltesnis klimatas, pavyzdžiui, arčiau pusiaujo. Ne nuostabu, nes šiose vietovėse audros yra kur kas stipresnės ir dažnesnės nei Lietuvoje.



Pasak Lietuvos hidrometeorologijos tarnybos Tyrimų ir plėtros skyriaus patarėjo dr. Donato Valiuko, žaibai kiek dažnesni pietrytinėje, pietinėje Lietuvoje, retesni - šiaurinėje šalies dalyje.

„Iš esmės tai atitinka vidutinę metinį dienų su perkūnija skaičių. Vidutiniškai daugiausia dienų su perkūnija per metus būna pietrytinėje Lietuvos dalyje, nes ten vyraujantis šiurkštus paklo-

tinis paviršius ir aukštesnė oro temperatūra skatina konvekcinius procesus“, - aiškino jis. Pavasarį perkūnijos dažnesnės rytinėje Lietuvos dalyje, o rudenį - vakarinėje. Pajūrio rajone perkūnijų beveik kasmet pasitaiko ir žiemą.

Beje, tie, kurie mano, kad žaibas du kartus į tą pačią vietą netrenkia, klysta. Šis mitas, A.Gudžiausko teigimu, seniai paneigtas.

„Iš tiesų yra vietovių, kuriose žaibai trunka dažniau negu kitur. Specialistai tai priskiria tam tikroms grunto savybėms, aukštam požeminio vandens lygiui. Žinant, kad žaibas yra stipri elektros iškraiva, egzistuoja teorija, kad žaibas renkasi lengviausią kelią, todėl manoma, kad aukštesnės vietovės, kalvos, aukšti objektai labiau traukia žaibą, dėl to, kad jie yra arčiau audros debesų, kuriuose ir formuojasi statinis krūvis. Tačiau klaidinga manyti, kad šalia namo esantis aukštesnis medis atstoja žaibolaidį. Kartais namo konstrukcijos gali būti labiau įelektrintos arba laidesnės elektrai, negu šalia stovintys aukštesni medžiai ir būtent namas gali būti žaibo taikiniu“, - pasakojo pareigūnas.

Itin pavojingas - kamuolinis žaibas, literatūroje aprašomas kaip nedidelis judantis švytintis įelektrintų dalelių kamuolys, kuris gali patekti į patalpų vidų. A.Gudžiauskas sako, jog kamuolinis žaibas yra labai paslaptin gas ir legendomis apipintas reiškinys, dėl kurio susidarymo dar ir šiais laikais nėra vieningos



Žaibavimo metu reikėtų būti kuo toliau nuo aukštų medžių

mokslininkų nuomonės. Visi sutaria dėl vieno - kad kamuolinis žaibas sukelia gaisrus ir lemia

žmonių mirtis. Išvydus šį keistą reiškinį - kamuolinį žaibą, nereikėtų judėti, bandyti jo paliesti.

2019 m. nuo žaibo iškvos kilę gaisrai

Gaisrų skaičius	Objektas, jo paskirtis
2	Daugiabutis gyvenamasis namas
6	Individualus gyvenamasis namas
1	Garažas
2	Pirtis (sauna)
10	Ūkinis pastatas (esantis privačiame namų valdos žemės sklype)
1	Gyvulių ferma
1	Daržinė
7	Atvira teritorija
4	Kiti

Patarimai esant žaibui

▶ Kai žaibuoja, būnant atviroje vietoje, reikia atsitipti (geriau dauboje), apkabinti kojas rankomis. Negalima gultis ant žemės.

▶ Žaibavimo metu reikėtų susirasti priedangą - būti pastate arba automobilyje. Rankose nereikėtų laikyti ilgų ar metalinių daiktų (skėčio, meškerės ir kt.) Negalima stovėti arti metalinių konstrukcijų, elektros stulpų, vielinių tvorų. Dangų skrodžiant žaibams negalima joti arkliai, važiuoti dviračiu. Važiuojant mašina, patariama sulėtinti greitį, o sustoti reikėtų kuo toliau nuo aukštų medžių ir elektros lini-

jų. Jei žaibai užklupo maudantis, reikia kuo skubiau lipti iš vandens ir ieškoti pastogės.

▶ Jei žaibavimo metu esate patalpoje, nereikėtų stovėti arti langų, elektros prietaisų, vamzdžių ir kitų metalinių daiktų. Negalima kalbėti ir telefonu. Namu viduje neturėtų būti arti krosnių, dūmtraukių (privalu uždaryti sklendes).

▶ Jeigu nėra nei pastato, nei mašinos, slėpkitės žemoje vietoje, kuo toliau nuo kalvų, medžių, stulpų ir aptvarų. Jeigu audra užklupo miške, slėpkitės po žemais krūmais, žemesniu medžiu.

▶ Nesislėpkite mažose pašiūrėse ar pastogėse, po pavieniais medžiais, atidengtose mašinos.

▶ Nebraidykite po vandenį. Jeigu plaukiodami valtimi pastebėjote kylant audros debesį, kuo greičiau irklaukite į krantą.

▶ Norint apsisaugoti nuo žaibo, būtina numatyti prevencines priemones, įsirengti žaibolaidžius, apsaugos nuo viršįtampių prietaisus, patikimą įžeminimą ir potencialų išlyginimo sistemą. Jei žaibolaidis įrengtas, patikrinti žaibolaidį, kontaktinius sujungimus, įžeminimo varžas ir kitus žaibosaugos elementus.

Saltinis - PAGD



UAB „Energosfera“ technikos direktorius Jonas Pranskaitis:

„Žaibolaidžio aktyvinė galvutė turi žemės potencialą, joje yra elektroninė įranga, kai žaibas artėja, visa aplinka pradeda elekt-

rintis. Aktyvinė galvutė, pasitinkama žaibą, išmeta vadinamąjį žemės potencialą - kibirkštis - ir savo veikimo zonoje pasigauna žaibą. Taigi, žaibas nuteka per aktyvinę galvutę, o ne pastatą.

Žaibolaidis ypač reikalingas kaimo vietovėse, kur yra dideli medžiai ar atvira teritorija ir gali žaibas kliūti. Žaibolaidis reikalingas kiekvienam didesniai statiniui. Aktyvinis žaibolaidis nuo žaibo apsaugo iki 100 metrų spinduliu. O jeigu atstumas tarp pastatų yra didesnis - geriau įrengti tradicinę žaibosaugą ant kiekvieno pas-

tato atskirai. Žaibolaidį galima įsirengti bet kada, bet žmonės dažniausiai rengiasi prieš žaibų sezoną. Žaibolaidis tarnaus labai ilgai, tik juos kas ketverius metus reikia patikrinti.

Žmonės naujiems pastatams įsirengia žaibolaidžius, senesniems pastatams - vangiau. Kai pas kaimyną žaibas sudegina pastatą, tada sukrunka.

Mūsų bendrovė rinkoje jau 16 metų. Tiekia įrangą, į tai įeina įžeminimas, žaibosauga, apsauga nuo viršįtampių. Mūsų klientai daugiausia yra elektros montuo-

tojai, jie turi licencijas įrengti žaibosaugai. Prekiaujame su visa Lietuva, prekes mes galime ir išsiųsti. Orientuojamės į kokybiškų prekių prekybą.“

UAB „ENERGOSFERA“

Technikos g. 9A,

LT-51243 Kaunas

Mob. tel.: +37065621411

El. p. info@energosfera.lt

www.energosfera.lt

ENERGOSFERA
ĮŽEMINIMAS, ŽAIBOSAUGA, APSAUGA NUO VIRŠĮTAMPIŲ

Kaip per liūtį apsaugoti automobilį

Vyraujant itin permainingiems orams draudikai primena, kad bene dažniausiai stichijų metu apgadinamas gyventojų bei įmonių turtas, taip pat nukenčia ir automobiliai.

„Liūtys jau kelintą vasarą iš eilės skausmingai „nuplauna“ Lietuvos miestus ir transporto priemonės nuo jų nukenčia gana dažnai. Maža to, sinoptikai nieko gero nežada - priešingai, pabrėžia, kad klimatui kintant tokie radikalūs reiškiniai mus lankys tik dažniau. Tai reiškia, kad vairuotojams būtina keisti savo įpročius, o į stichiją išmokti žvelgti kaip į neišvengiamas aplinkybes, kurioms susiklosčius būtina žinoti, kaip elgtis“, - sako BTA Ekspertizių skyriaus vadovas Andrius Žiukelis.

„Dažniausias žalų tipas - gėdimai bandant laimę automobiliu įveikti vandens pritvindytas gatves. Tokie atvejai automobiliams ypač pavojingi, o remontas - brangus, nes dažniausiai pažeidžiami varikliai arba elektroninės sistemos dalys“, - aiškina A.Žiukelis.

Jis atkreipia dėmesį, kad net iš pažiūros aukštesnės vietos didelės liūtys metu gali imti skęsti, todėl situaciją būtina įvertinti itin atidžiai.

„Įsitikinimas, kad gerai pažįstamuose maršrutuose nieko atsitikti negali, yra labai apgaulingas. Žinodami, kad prognozuojamos orų permainos, matydami, kad prasideda liūtis, o matomas prastas, vandens daug - maršrutą apgalvokite iš anksto ir į priekį. Įvertinkite bent kelias galimas alternatyvas, apvažiavimus“, - sako specialistas.

Automobiliai po liūtis dažnai nukenčia ir dėl vairuotojų atidumo stokos, todėl specialistas pataria verčiau nerizikuoti užvedant vandenį rastą automobilį.

„Ne taip ir retai pasitaiko, kad automobilis „paskęsta“ per tą laiką, kol žmogus dirba ar tvarkosi reikalus: staiga prilyja ir transporto priemonė randama milžiniškoje baloje. Pirmiausia reiktų jį kuo skubiau iš tos vietos patraukti. Užvesti ir patiems bandyti išvažiuoti rekomenduojama tik tuo atveju, jei tai akivaizdžiai saugu ir esate tikri, kad pavyks tai padaryti nieko nesugadinant. Tačiau jei kyla bent menkiausias įtarimas, geriau nerizikuoti ir iš karto kviesti specialiąsias tarnybas, kurios ištempės automobilį ir tiesiu taikymu nuveš į servisą patikrinti. Tikrai pasitaiko atvejų, kai būtų pakakę gerai išdžiovinti automobilį ir smulkaus remonto, bet vien todėl, kad klientas pabandė jį užvesti, tik dar labiau pakenkė transporto priemonei“, - aiškina specialistas.